

Sociaal-Economische Raad
Mevrouw drs. M.I. Hamer (voorzitter)
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

BETREFT Uitvoering Energieakkoord voor duurzame groei

DATUM 19 oktober 2017 **E-MAIL** t.vander.wijst@ser.nl
ONS KENMERK 17.17835 **TOESTELNUMMER** 070 3499 551
BIJLAGE(N) Voortgangsrapportage Energieakkoord 2017

Geachte mevrouw Hamer,

Het doet me genoegen u de *Voortgangsrapportage Energieakkoord voor duurzame groei 2017* te kunnen aanbieden. 2017 is het vierde volle jaar van het in 2013 ondertekende Energieakkoord. Dit jaar kenmerkt zich enerzijds door continuïteit: met volle kracht verder werken aan de uitvoering van de afspraken uit het Energieakkoord en de beleidsintensiveringen die de afgelopen jaren zijn afgesproken om de 2020/2023-doelen uit het Energieakkoord te realiseren.

Anderzijds is dit jaar ook gestart met het uitwerken van de enorme uitdagingen die voortvloeien uit het Klimaatakkoord van Parijs. Met de ratificatie van dit akkoord vormen de internationale klimaatdoelstellingen een dwingend langetermijnperspectief voor het energie- en klimaatbeleid op Europees en nationaal niveau. Beide beleidsterreinen zijn nu expliciet met elkaar verbonden. De vertaling van het Klimaatakkoord van Parijs binnen de Europese Unie in een vijfjarig Nationaal Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan (INEK) is voor het kabinet-Rutte III, maar ook alle andere betrokkenen bij de energietransitie, een eerste belangrijke stap in de realisatie van de langetermijndoelen. In het Regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* vertaalt zich dit onder meer in een nationale CO₂-reductiedoelstelling van 49 procent in 2030 en een streven om de Europese doelstelling aan te scherpen tot 55 procent reductie in 2030.

De Voortgangsrapportage van 2017 wijkt op een belangrijk punt af van de eerdere versies. Dit keer bevat de Voortgangsrapportage geen reactie op de uitkomsten van de Nationale Energieverkenning (NEV). Aangezien het nieuwe Regeerakkoord mede vorm geeft aan het energiebeleid van de eerstkomende jaren is er voor gekozen de inhoudelijke reactie op de NEV 2017 eind van dit jaar op te nemen in de Uitvoeringsagenda 2018. Deze aanpak maakt een reactie op de NEV 2017 mogelijk, terwijl gelijktijdig beleidsintensiveringen kunnen worden gerelateerd aan de afspraken in het Regeerakkoord.

In deze brief geef ik vanuit mijn ervaringen als onafhankelijk commissievoorzitter een oordeel over de commissiewerkzaamheden van afgelopen jaar. Ook kijk ik vooruit naar de plaats van het Energieakkoord in de komende kabinetsperiode.

Monitoring en waar nodig bijsturen

Het Energieakkoord gaat een volgende fase in. Zoals ik vorig jaar al meldde vond de afgelopen jaren een accentverschuiving plaats van het voorbereiden van maatregelen naar de realisatie van effecten. Dit proces zal verder worden geïntensiveerd. Via de jaarlijkse monitoring in de Nationale Energieverkenning (NEV) houdt de Borgingscommissie de vinger aan de pols. Daarbij constateer ik dat de Voortgangsrapportage 2017 in tal van domeinen positieve ontwikkelingen vermeldt. Vooral de succesvolle aanbestedingen van windparken op zee springen hierbij in het oog. Het gevolg hiervan is dat voor het windpark in het gebied *Hollandse Kust Zuid* eerst in het najaar van 2017 een tender wordt uitgeschreven om dit park zonder subsidie te realiseren, voordat eventueel een subsidietender wordt gedaan.

De Voortgangsrapportage laat ook zien dat in 2017 aanvullende afspraken moesten worden gemaakt om 'beleidstekorten' uit de *NEV 2016* weg te werken. Zo hebben een aantal ondertekenaars van het Energieakkoord in het voorjaar afspraken gemaakt die in 2020 tot een extra energiebesparing in de gebouwde omgeving van 10 Petajoule moet resulteren. Ook met de energie-intensieve industrie zijn beleidsintensivering tot stand gekomen om de beoogde energiebesparing van 9 Petajoule in 2020 te realiseren. Met deze intensivering geeft de Borgingscommissie invulling aan haar taak om bij te sturen waar ramingen uitwijzen dat de doelen nog buiten bereik zijn.

Het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat een aantal onderwerpen continue aandacht vereisen. Twee onderwerpen wil ik in dit verband noemen: de realisatie van de doelstelling voor windenergie op land en versnelling van het tempo van energiebesparing in de gebouwde omgeving. Daarnaast is meer zicht nodig op de sociale en economische kant van de energietransitie, zoals de werkgelegenheidseffecten (verschuivingen, kwaliteitsaspecten, scholingsbehoeften), de lusten- en lastenverdeling alsook het vermarkten en exporteren van nieuwe Nederlandse energietechnologieën en -diensten. Deze onderwerpen zullen in 2018 hoog op de agenda van de Borgingscommissie staan.

2018 startpunt nieuwe fase energietransitie

In 2018 moet het fundament worden gelegd voor een verdere intensivering en aanscherping van de energietransitie. Het Regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* biedt hiervoor de kaders voor de komende kabinetsperiode.

In 2017 hebben vele betrokkenen bij de energietransitie een bijdrage geleverd aan de consultaties die onder regie van het Rijk plaatsvonden ter voorbereiding van het eerdergenoemde INEK. Dat gebeurt via vijf transitiepaden. Vrijwel alle ondertekenaars van het Energieakkoord en de staf van de Borgingscommissie zijn op een of andere wijze bij deze gesprekken betrokken.

Ook vanuit de Borgingscommissie zijn in 2017 activiteiten georganiseerd om te anticiperen op de versnelling van de energietransitie. Zo mocht ik op 7 maart een werkbijeenkomst modereren waarin zes beloftevolle initiatieven werden gepresenteerd die het huidige Energieakkoord kunnen versterken. Ook hebben we werksessies georganiseerd met als doel om samen met de relevante stakeholders de basis te leggen voor gestructureerd overleg over een aantal thema's, zoals de inzet van biomassa in de energietransitie, maar ook over investerings- en financieringsvraagstukken.

Governance

Gezien de urgentie van het klimaatvraagstuk staat voor mij vast dat continuïteit en versnelling onmisbare schakels zijn om het tempo van de energietransitie te verhogen. Beide aspecten zijn ook cruciaal om de economische kansen van de energietransitie te kunnen verzilveren. Behalve aan de ecologische en economische dimensies van de transitie, dient het energie- en klimaatbeleid ook recht te doen aan de sociale dimensie ervan, door te anticiperen op de sociale consequenties en burgers en werkenden mee te nemen in de transitie.

Het doet me daarom deugd dat het Regeerakkoord de noodzaak van een nationaal Klimaat- en energieakkoord onderschrijft om de ambitieuze 2030 CO₂-reductiedoelstelling te realiseren en daartoe ook een Klimaatwet aankondigt. Dat past bij mijn eerdere pleidooi om het Energieakkoord te verbeteren, te versterken en te verlengen.

Ik breng hierbij in herinnering dat de SER eerder dit jaar vier noodzakelijke bouwstenen formuleerde die nodig zijn om een resultaatgerichte uitvoering van het toekomstige klimaat- en energiebeleid goed te kunnen richten en versnellen:

- a) een consistent beleidskader met een helder lange termijnperspectief, om burgers en bedrijven continuïteit en investeringszekerheid te bieden. Een Klimaatwet kan zo een consistent kader bieden;
- b) een maatschappelijk akkoord (Energieakkoord 2.0) dat samenhang brengt in de acties van alle betrokken partijen;
- c) onafhankelijke monitoring en borging om de voortgang kritisch te volgen en de uitvoering waar nodig bij te sturen;
- d) faciliterend beleid om de benodigde voorwaarden te scheppen in de vorm van robuuste financiering, innovatiekracht, goed geschoolde werknemers en voldoende maatschappelijk draagvlak.

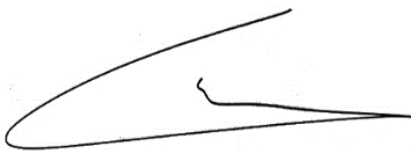
Tot slot

In 2015 constateerde de *Nationale Energieverkenning* dat de Nederlandse energievoorziening zich op een kantelpunt bevond. In 2016 wees een externe evaluatie van het Energieakkoord uit dat het zeer aannemelijk is dat door het Energieakkoord resultaten zijn bereikt die zonder het akkoord niet of pas later zouden zijn gerealiseerd.

De consequenties van maatregelen uit het Energieakkoord worden meer zichtbaar en voelbaar. Daarmee groeit de noodzaak van een zorgvuldige ruimtelijke en maatschappelijke inpassing. In alle domeinen zullen akkoordpartijen hun achterban moeten mobiliseren om de urgentie, kansen en consequenties van de energietransitie uit te dragen. Het creëren van maatschappelijk draagvlak is meer dan ooit een sleutelfactor voor een succesvolle transitie naar een duurzame toekomst.

Ik verzoek u deze brief met de Voortgangsrapportage 2017 door te geleiden naar de verantwoordelijke bewindslieden en de vaste Kamercommissie Economische Zaken.

Met vriendelijke groet,

Ed Nijpels

Voorzitter van de Commissie Borging Energieakkoord voor duurzame groei